

Agenda

Møte i Sørlandsrådet

Dato/tid: 01.04.16 kl. 10.00 – 13.30
Møtested: Grimstad, UiA, Uglandsstua
Møteleder: Terje Damman

Innkalte

Medlemmer:

Vest-Agder fylkeskommune: Fylkesordfører Terje Damman og opposisjonsleder Randi Øverland
Aust-Agder fylkeskommune: Fylkesordfører Tellef Inge Mørland og opposisjonsleder Torunn Ostad
Kristiansand kommune: Ordfører Harald Furre
Arendal kommune: Ordfører Robert Cornelis Nordli
Østre Agder regionråd: Leder Per Kristian Lunden
Setesdal regionråd: Leder Jon Rolf Næss,
Knutepunkt Sørlandet regionråd: Leder Gro Anita Mykjåland
Lindesnes regionråd: Leder Helge Sandåker
Lister regionråd: Leder Arnt Abrahamsen

Observatørstatus: Tine Sundtoft, Arild Eielsen, Tor Sommerseth, Harald Danielsen, Jan Inge Tungesvik.

Sak.	TEMA	Ansvar
14/16	Godkjenning av innkalling Forslag til vedtak: Innkalling godkjennes u.a.	Terje D
15/16	Godkjenning av agenda Forslag til vedtak: Agenda godkjennes u.a.	
16/16	Godkjenning av referat fra forrige møte 03.02.2016 Vedlegg 1: Forslag til vedtak: Referat godkjennes u.a.	
17/16	Organisering av arbeidet i Sørlandsrådet, oppfølging sak 03/16 og 10/16 Vedlegg 2: Notat: Innledning v/ Terje Damman Korte innspill fra Regionrådene, Kristiansand og Arendal kommuner Sørlandsrådet drøfter prinsipper for organisering av arbeidet i Sørlandsrådet	

	<p>Forslag til vedtak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Følgende prinsipper legges til grunn for organisering av arbeidet i Sørlandsrådet <ol style="list-style-type: none"> a. Saker som behandles i Sørlandsrådet deles i to kategorier <ol style="list-style-type: none"> i. Regionale saker som skal løftes til nasjonale myndigheter og som krever regional samordning ii. Regionale saker som skal bidra til å nå målene i Regionplan Agder 2020 b. I perioden 2016- 2018 prioriteres følgende saker <ol style="list-style-type: none"> i. Utdanning, Kommunikasjon og Grønn verdiskaping Sør ii. Ansvar for oppfølging av prioriterte saker fordeles mellom medlemmene i Sørlandsrådet c. Semesterplan legges til grunn for planlagte saker d. Ad hoc- saker settes på agendaen fortløpende og meldes inn av medlemmene e. Ved behov, tiltrer ordførerne i Kristiansand og Arendal som AU for Sørlandsrådet <ol style="list-style-type: none"> i. AU vil da også bidra til å forberede møtene i Sørlandstinget 	
18/16	<p>Forslag til strategi for Grønne datalagringsentra Vedlegg 3: Notat</p> <p>Forslag til vedtak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sørlandsrådet tar forslag til strategi til orientering. • Sørlandsrådet ber klimagrappa om å igangsette en prosess for å utarbeide en helhetlig regional strategi for etablering av grønne datasentre på Sørlandet. 	
19/16	<p>Status: Regional plan for likestilling, inkludering og mangfold Vedlegg 4: Notat:</p> <p>Forslag til vedtak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sørlandsrådet tar en regional pådriverrolle for oppfølging av LIM planen. 	
20/16	<p>NTP- Hva er status for Agder?</p> <p>Presentasjon i møte v/ Ola Olsbu</p>	
21/16	Evt.	
22/16	Forslag til saker neste møte:	

Referat til godkjenning

Møte i Sørlandsrådet

Dato/tid: 03.02.16 kl. 14.15 – 16.15
Møtested: Scandic Bystranda Kristiansand
Møteleder: Terje Damman

Til stede

Medlemmer:

Vest-Agder fylkeskommune: Fylkesordfører Terje Damman og opposisjonsleder Randi Øverland
Aust-Agder fylkeskommune: Fylkesordfører Tellef Inge Mørland og opposisjonsleder Torunn Ostad
Kristiansand kommune: Ordfører Harald Furre
Arendal kommune: Varaordfører Terje Eikin
Ordfører Østre Agder regionråd: Leder Per Kristian Lunden
Setesdal regionråd: Leder Jon Rolf Næss,
Knutepunkt Sørlandet regionråd: Leder Gro Anita Mykjåland
Lindesnes regionråd: leder Helge Sandåker
Lister regionråd: Leder Arnt Abrahamsen

Observatørstatus: Arild Eielsen, Kristin Tofte Andresen, Tor Sommerseth, Jan Inge Tungesvik.
Meldt forfall: Robert Cornels Nordli
Forfall: Harald Danielsen

Sak.	TEMA	Ansvar
07/16	Godkjenning av innkalling Vedtak: Innkalling godkjennes u.a.	Terje D
08/16	Godkjenning av agenda Vedtak: Agenda godkjennes, sak 10/16 og 11/16 bytter plass.	
09/16	Godkjenning av referat fra forrige møte 12.01.2016 Vedtak: Referat godkjennes u.a.	
10/16	Oppfølging av sak 03/16 Retning og organisering av oppfølgingsarbeidet Regionplan Agder 2020 Presentasjon av vedtatt struktur v/ Inger N. Holen Momenter i diskusjonen: <ul style="list-style-type: none"> • Det kom frem flere forslag til grupper i møte • Gruppene må jobbe proaktivt og er godt informert om nasjonale politiske signaler • Det er nødvendig å prioritere antall grupper samtidig som fokus i gruppene må	

	<p>være avgrenset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det bør som hovedregel ikke være undergrupper <p>Vedtak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basert på innspill som fremkom i møtet, utarbeides det et notat med forslag til hvilke områder som bør organiseres i definerte grupper samt hvordan saker som følges opp i plenum forberedes. • Det defineres to kategorier saker: <ol style="list-style-type: none"> 1. Regionale saker som løftes til nasjonalt nivå 2. Pågående arbeid som krever regional politisk samordning for å nå målene i Regionplan Agder 2020 • Utsendt notat behandles i regionrådene og innspill returneres innen fastsatt frist til sekretariatet • Saken følges opp i neste møte 1. april 	
11/16	<p>Forberedelse til videomøte/dialogmøte m/ Sørlandsbenken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sørlandsrådet ber Harald Furre om å være ordstyrer i dialogmøte • Gjennomgang av utsendt notat med Regionale saker som man ønsker dialog med Sørlandsbenken på <ul style="list-style-type: none"> ○ Fengsler på Agder ○ Samferdsel NTP ○ Sørlandslab- MIL ○ Skolesenter på Kjevik ○ Grønt batteri, fiber, grønne datasentra ○ Regionalutviklingsmidler generelt og omstillingsmidler til Sørlandet spesielt <p>Vedtak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Det er behov for et notat på alle saker som skal behandles i Sørlandstinget • Det er viktig å sikre gode åpne prosesser slik at alle medlemmene i Sørlandstinget har mulighet til å komme med innspill til saker man ønsker å ta opp i Sørlandstinget. Her blir det viktig at regionrådene bidrar til å innhente innspill. • Saksdokumenter til møtet skal sendes ut til alle medlemmer av Sørlandstinget samtidig. • Saker til Sørlandstinget 27. mai behandles på neste møte 1. april <p>Se forøvrig eget referat fra dialogmøte</p>	
12/16	<p>Neste møte 1. april, Grimstad, Uglandsstuen:</p> <p>Foreløpige saker</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oppfølging sak 10/16 og 11/16 2. Forberede saker til Sørlandstinget 27/5 3. Annet? 	
13/16	<p>Evt: Ingen saker</p>	

NOTAT TIL SØRLANDSRÅDET

Sak: Organisering av arbeidet i Sørlandsrådet

Dato: 14-03-2016

Saksnummer: 17/16

Saksbehandler: Inger Holen og Ola Olsbu

FORSLAG TIL ORGANISERING AV ARBEIDET I SØRLANDSRÅDET

1. Bakgrunn

Det vises til sak 10/16 som Sørlandsrådet behandlet i sitt møte 3. februar 2016. Sørlandsrådet ber sekretariatet utarbeide et notat med forslag til organisering av arbeidet i Sørlandsrådet.

Oxford Research gjennomførte i 2015 en evaluering av Politisk samordningsgruppe. Evalueringen viste at PSG hadde utviklet seg i retning av i for stor grad å være en informasjonsarena. Det anbefales at en fremover i større grad legger til rette for at møtene i Sørlandsrådet har preg av å være et politisk verksted. Dette vil kreve et større engasjement fra politikere med å spille inn aktuelle saker til politiske drøftinger. Videre anbefales det at Sørlandsrådet i større grad også diskuterer saker hvor det ikke er full enighet om veivalg.

Saker som behandles i Sørlandsrådet kan deles i to hovedkategorier:

1. Regionale saker som skal løftes til nasjonalt nivå, og som krever regional samordning og oppfølging.
2. Regionale saker som skal bidra til å nå målene i Regionplan Agder 2020 og som krever politisk samordning.

Sørlandsrådet er det politiske regionale samordningsorganet som er gitt mandatet til å samordne begge typer saker. Sørlandsrådet har ikke beslutningsmyndighet, men skal bidra til at overordnede regionale mål nås. I tråd med vedtatt plan skal hele landsdelen tas i bruk med vekt på en balansert utvikling og helhetstenkning. Rådets sammensetning, med representasjon fra alle regionene, har en viktig rolle i å skape forankring og eierskap i hele Agder.

Sørlandsrådet skal ha fokus på helheten i Regionplan Agder 2020, men i tråd med erfaringene fra tidligere anbefales det at Sørlandsrådet prioriterer noen temaområder, bruker rådet som plenumsorgan og at enkeltmedlemmer kan gis ansvar for forberedelse og oppfølging av enkeltsaker/prosjekt.

2. Prioritering av oppgaver

I forrige valgperiode valgte Politisk samordningsgruppe (PSG) ut noen fagområder som man ønsket spesielt fokus på. Det overordnede målet var et systematisk arbeid for å bedre levekår og likestilling i landsdelen. PSG valgte en satsing på tema knyttet til utdanning og kommunikasjon som de viktigste tiltakene for å nå målene. PSG valgte også ut satsing på grønt batteri som en viktig satsing for å nå klimamålene.

For å jobbe med kommunikasjon ble det nedsatt et eget ad hoc-utvalg – "Veiaksjonen". Veiaksjonen hadde spesielt fokus på å fremme regionens forventninger knyttet til vegprosjekt inn i Nasjonal transportplan. Det ble også nedsatt en egen gruppe for å jobbe med prosjektet Grønt batteri. Dette arbeidet har hatt mye fokus på å få frem behovene for strøm- og datakabler til kontinentet og forutsetninger og rammevilkår for etablering av datalagringscentre i regionen. Det har vært jobbet mindre med muligheter og forutsetninger for pumpekraftverk mv som var noe av bakgrunnen.

Sørlandsrådet skal ha fokus på helheten i Regionplan Agder 2020, men det er likevel behov for å videreføre satsingen på utdanning, klima og kommunikasjon for å bidra til å nå målene innen levekår og likestilling. Agder opplever nå store endringer i sysselsetting, innvandring mv som kan forsterke utfordringsbildet. Skal Regionplan Agder med politisk og administrativ organiseringen fungere, må det være rom for å ta tak i slike utfordringer. Dagens organisering med faggrupper som jobber bredt mot rådmannsgruppen og prosjektleder vil ha gode muligheter for å kunne forberede problemstillinger og komme med anbefalinger overfor Sørlandsrådet. Erfaring med Regionplan Agder 2020 siden den ble vedtatt i 2010, er at planen er robust overfor konjunktorendringer og gir godt grunnlag for ulike tiltak/prosjekt som bør iverksettes i regionen. Arbeidet konkretiseres gjennom et overordnet handlingsprogram som vedtas av begge fylkestingene for to år og rulleres årlig. Her vil Sørlandsrådet ha en viktig rolle med å peke på tiltak som bør prioriteres.

3. Anbefaling

Administrativt vil en anbefale at Sørlandsrådet tar utgangspunkt i prioriteringene som PSG gjorde i forrige periode, men at mål og organisering justeres i henhold til behov. Styrken til Sørlandsrådet er når dette utvalget kan opptre som en samordnet gruppe med bred forankring. Skal dette bli en interessant arena å delta på politisk, må den også gjøres interessant for media. Diskusjoner og politiske debatter bør derfor i størst mulig grad legges til Sørlandsrådet og i mindre grad til undergrupper. Dette er ikke til hinder for at det i spesielle saker er behov for å nedsette ad hoc grupper som for en avgrenset tidsperiode tar et spesielt ansvar for å forberede eller følge opp enkeltsaker/tema.

Det vil komme saker hvor det er behov for rask avklaring eller å forberede saker. Det kan vurderes om det vil være praktisk og effektivt at leder, nestleder og ordførere i Arendal og Kristiansand utgjør et arbeidsutvalg som kan brukes i slike tilfeller. Administrative prosjektledere eller ansvarlige i faggruppene kan da via leder i rådmannsgruppen raskt kunne foreta avklaringer dersom det er behov for dette utenom møtene i Sørlandsrådet.

I arbeidet med en videreføring av fokuset på bedre levekår og likestilling, må dette sees i en bred sammenheng hvor mål og strategier som er tatt inn i de regionale planene tas med. En vil da få en bred tilnærming for å løse regionens utfordringer.

- **Utdanning:** Her videreføres arbeidet slik det har vært organisert tidligere. Faggruppe utdanning vil samordne arbeidet inn mot rådmannsgruppa og videre til Sørlandsrådet. Sørlandsrådet holdes godt orientert om felles regionale prosjekter.
- **Kommunikasjon:** Det anbefales at Sørlandsrådet har fokus på helheten innen kommunikasjon og transport slik det er formulert i Regional transportplan. Det nedsettes ikke en egen "Veiaksjon". Oppfølgingen av Nasjonal transportplan vil være sentralt i arbeidet. Det anbefales at Sørlandsrådet brukes i arbeidet, men at et evt. arbeidsutvalg sammen med administrasjonen i fylkeskommunene tar et ansvar for samordning inn mot sentrale møter og høringer. Når det er behov for å ha lokal forankring trekkes andre politikere og organisasjoner inn etter behov.
- **Grønn verdiskaping Sør:** Det anbefales at en endrer navn på det tidligere prosjektet "Grønt batteri", da dette navnet ofte kobles til arbeidet med pumpekraftverk og utveksling av strøm med Europa. "Grønn verdiskaping Sør" må sees på som et forslag som kan diskuteres. Det er behov for å ha et bredere fokus på hvordan regionen kan bruke kraftoverskuddet i regionen til å utvikle nye grønne næringer. Fornyelse av prosessindustrien og etablering av grønne kraftkrevende datalagringsentre trenger et bredt politisk engasjement for å lykkes. Arbeidet med å få realisert kraftkabler og fiberkabler til kontinentet må videreføres. For dette arbeidet anbefales det at det først legges til rette for en bred politisk debatt om hvilken rolle og ambisjon regionen skal ta. Videre organisering vil avhenge av hvilke konklusjoner som trekkes. Gitt at en ønsker en offensiv satsing, vil dette kreve en profesjonell organisering som tilføres midler for å lykkes. Dette arbeidet vil være teknisk utfordrende og vil kreve mye arbeid fra både politisk og faglig/administrativt hold for å lykkes. Sørlandsrådet vil kunne ha en svært viktig funksjon med å få regionen til å fremstå samlet og koordinert.
- **Andre tema:** Når utdanning, kommunikasjon og grønn verdiskaping trekkes spesielt frem vil ikke det være begrensende for hva som kan tas opp til diskusjon i Sørlandsrådet. Oppfølgingen av Regionplan Agder 2020 har fokus på helhetlige løsninger og på tema/prosjekt hvor det forventes en merverdi dersom det gjøres felles på Agder. Regionplan Agder 2020 trekker frem økt samhandling som det viktigste grepet for å nå de ambisiøse målene planen har. Et velfungerende Sørlandsråd som diskuterer og tar tak i de rette sakene vil kunne ha en sterk påvirkning på regionens videre utvikling. De regionale planene som er vedtatt, vil gi en god ramme for hvordan regionen kan løse prioriterte utfordringer fremover.
- **Ressurser:** Mange felles regionale utviklingsprosjekter finansieres gjennom de årlige budsjettene til Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommuner. For 2016 er det finansiert fellesprosjekt for cirka 51 millioner kroner. Midlene utløser også bevilgninger fra andre kilder. Noen prosjekt er finansiert med bidrag fra kommuner. De fleste av prosjektene bidrar aktivt til oppfølging av Regionplan Agder sine målsettinger. Regionplan Agder har ikke egne prosjektmidler utover driften av sekretariatet. Dersom det vedtas egne satsinger/prosjekt må dette finansieres gjennom budsjettprosessene i de respektive organisasjonene. Legges det opp til større satsinger med bred deltagelse vil det derfor være ekstra viktig at de forankres godt og har en bredest mulig finansiering. Behov for fagkompetanse og administrative ressurser vil også måtte avklares fra prosjekt til prosjekt. Det er mye god og bred kompetanse i de involverte organisasjonene. Det bidrar til engasjement og eierskap å utnytte denne kompetansen best mulig der det er naturlig.
- **Sørlandstinget:** Sørlandstinget har ansvar for å forberede saker som skal drøftes på Sørlandstinget. Den administrative forberedelsen og samordningen av møtene i Sørlandstinget gjøres av prosjektleder og leder av KS Agder i samarbeid. Politisk ledelse i Arendal og Kristiansand bytter på å ha den politiske ledelsen av Sørlandstinget.

NOTAT TIL SØRLANDSRÅDET

Sak: Grønne datasentre på Sørlandet

Dato: 14-03-2016

Saksnummer: 18/16

Saksbehandler: Trond S. Kristiansen

FORSLAG TIL STRATEGI: GRØNNE DATASENTRER PÅ SØRLANDET

1. Regionplan Agder 2020

1 av 5 målsettinger i Regionplan Agder 2020 omhandler klima. Her står det blant annet følgende om klima og verdiskaping:

Det er store markedsmuligheter i skjæringspunktet mellom klimatiltak og nærings- og kompetanseutvikling. En offensiv og fremtidsrettet politikk på dette området kan bidra både til økonomisk vekst og bedre miljø.

Dersom Agder lykkes med å ta posisjonen som en internasjonal klimaregion, vil det posisjonere landsdelen som fremtidsrettet og offensiv i møtet med vår tids største utfordring. Dette er et viktig virkemiddel for å beholde og tiltrekke seg talent og innovasjonskraft.

På bakgrunn av målsettingen i Regionplan Agder 2020, ga PSG (nå Sørlandsrådet) i oppdrag til klimagruppa i januar 2015 å utforme en strategi for å skape en grønn verdensledende datasenterregion på Sørlandet.

2. Status: Arbeidet med strategien

Forslaget til strategi er utarbeidet av DLE Consulting. Arbeidet er utført i samarbeid med en prosjektgruppe bestående av representanter fra Agderregionen. Disse har vært; Trond S. Kristiansen, Vest-Agder fylkeskommune (leder), Jørgen Tjørhom, Listerrådet/Lister Nyskaping, Kjell Pedersen Rise, Setesdal regionråd, Nils Langerød, Aust-Agder fylkeskommune, Bodil Slettebø Lindestad, Østre Agder regionråd, Torgeir Haugå, Knutepunktet og Øyvin Moltemyr, Lindesnesrådet. I tillegg har Anders Granberg, Granberg AB, vært koblet på arbeidet med forslag til strategi.

Videre har Digin, Bulk Infrastructure, Agder Energi, Oxford Research, Invest in Norway/Innovasjon Norge, Bellona, Statkraft, IKT Norge, Nexia, Adapt Consulting og andregitt verdifulle innspill. Spesielt bør nevnes aktørene fra Luleå-regionen/Norrbotten som har gitt viktige innspill til strategien. Erfaringene som er gjort i Luleå-regionen har vært av stor betydning i arbeidet.

3. Strategisk tilnærming

Skal Sørlandet lykkes må regionen utnytte de fordeler landsdelen besitter. I et internasjonalt perspektiv er det særlig tilgangen på store mengder fornybar kraft som skiller Agder positivt ut. Regionen vil i 2020 ha et fornybart kraftoverskudd på 7-8 TWh. Dette utgjør mer enn halvparten av Norges forventede kraftoverskudd. Vindkraftsatsingen i og rundt sørlige Nordsjøen vil føre til at opptil 100 000 MW vindkraft vil være installert her i 2030. Med nye utvekslingskabler (5 200 MW i 2021) vil dette bety at få om noen steder globalt vil være i samme situasjon som Agder når det gjelder tilgang til fornybar kraft.

Fremtiden er både fornybar og digital. El-kraft utgjør opptil 60 % av driftsutgiftene for datasentre, og de største bruker like mye kraft som de største industribedriftene på Sørlandet. Datasenterindustrien vokser med ca. 30 % årlig. Det stadige økende kraftbehovet har ført til at datasenterbransjen i dag står for større globale klimautslipp enn verdens samlede flytrafikk. Det er derfor databransjen trenger ny, sikker og rimelig fornybarkraft som Sørlandet kan tilby.

Datasenterbransjen danner ofte klynger der de etablerer seg. I Luleå-regionen bestemte Facebook seg i 2011 for å etablere et nytt datasenter. Dette har i etterkant ført til at det har kommet 9 andre datasentre til området. Det blir i dag anslått at Luleå-regionen i 2020 vil ha fått en ny grønn næringsklynge med ca. 3 000 årsverk. Årsverkene er koblet til bygging, drift og forskning.

Luleå-regionenes suksess er resultat av en langsiktig, helhetlig og felles satsing (det offentlige, næringsliv, forskningsmiljøer) fra en hel region. I forslaget til strategi står det at om Agder også skal kunne få tilnærmet samme suksess så krever dette at regionen gjør det samme. Forslaget til Strategi foreslår en satsing innenfor fire hovedområder. Disse er:

1. Styrke fiberinfrastrukturen, både internt i regionen og ut av regionen, spesielt viktig vil være en til to nye fiberforbindelser til Tyskland og/eller UK.
2. Satse på forskning, utvikling og innovasjon
3. Regional næringsutvikling, gjennom markedstilpasning, ny etableringer og kompetanseheving
4. Datasenter etableringer. En entydig konklusjon er at det bør etableres en organisasjon som arbeider med salg, marked og support i samarbeid med ulike kunder, etableringssteder, næringsliv, politikere, kommuner og forskningsmiljøer.

Samtidig har arbeidet med forslaget til strategi gjort funn som tyder på at en gjennomføring vil gi en rekke tilleggs gevinster som ikke direkte er koblet mot datasenter-næringen. Dette er fordeler som; kompetanse- og infrastrukturopbygging, gjøre landsdelen kjent som fremtidsrettet grønnregion, samt være med på å utvikle Eyde-bedriftene. Regionens viktigste komparative fortrinnene for datasentre gjelder også for industrien. Forslaget til strategi legger da også vekt på at det er vel så viktig å være med på å videreutvikle eksisterende kraftforedlende industri som å etablere ny.

4. Anbefalinger

- Sørlandsrådet tar forslag til strategi til orientering.
- Sørlandsrådet ber klimagruppa om å igangsette en prosess for å utarbeide en helhetlig regional strategi for etablering av grønne datasentre på Sørlandet.

NOTAT TIL SØRLANDSRÅDET

Sak: Likestilling, inkludering og mangfold

Dato: 14-03-2016

Saksnummer: 19/16

Saksbehandler: Helle Ingeborg Mellingen

STATUS: REGIONAL PLAN FOR LIKESTILLING, INKLUDERING OG MANGFOLD

1. Scenario 2020

I 2020 er Agder preget av tilflytting og betydelig sterkere vekst i folketallet enn landsgjennomsnittet. Regionen tiltrekker seg ny kompetanse og nødvendig arbeidskraft, og har hatt en vesentlig nedgang av unge på uføretrygd. Arbeidsledigheten er under landsgjennomsnittet og en økende andel av befolkningen har høyere utdanning. Samtidig har andelen yrkesaktive kvinner økt markert de siste 10 årene. Agder skiller seg ikke lenger negativt ut på levekårsindeksen og likestillingsindeksen.

2. Muligheter og utfordringer på regionnivå

[LIM-planen \(2015-2027\)](#) har satt nye, mer ambisiøse og langsiktige mål for likestilling på Agder. Regionen blir nå lagt merke til nasjonalt for satsing på likestillings- og inkluderingsfeltet. Det innebærer nye, spennende muligheter, ikke minst for å endre landsdelens omdømme gjennom mer systematisk arbeid i hele regionen. Noen kommuner har en indre motivasjon for å sette likestilling på dagsordenen, og det er vilje og ønske til samarbeid og erfaringsdeling i regionen, og i nasjonale nettverk.

Befolkningsutvikling er en motivasjonsfaktor for økt fokus på likestilling og mangfold i mange kommuner, ifølge en rapport Oxford Research har utarbeidet for fylkeskommunene. Hovedutfordringen framover blir å sikre en forankring for likestillings- og inkluderingsarbeidet i hele regionen, og unngå en todeling av samfunnsutviklingen på Agder når det gjelder likestilling.

Den store økningen i antall flyktninger som kommer til Norge, får konsekvenser også på Agder. Situasjonen vil kreve mye oppmerksomhet og innsats de neste årene. LIM-planen gir retning for hvordan regionen sammen må arbeide for et inkluderende samfunn, hvor så mange som mulig av dem som kommer til vår landsdel kan ta i bruk sine ressurser og bidra positivt i samfunnet.

3. Status

LIM-plan og rullering av handlingsprogram

Regional plan for likestilling, inkludering og mangfold styrker Regionplanens mål om økt likestilling i Agderfylkene. Den tydeliggjør at likestillingsbegrepet omfatter en rekke diskrimineringsgrunnlag, og peker ut fem temaområder som er av særlig betydning for samfunnsutviklingen. Handlingsprogrammet rulleres våren 2016 med mål om færre, mer konkrete og spissede tiltak. Gjennom prosessen skal tiltakene forankres godt hos dem som må gjennomføre dem.

Agdermodellen for likestilling og Likestillingsalliansen

Agdermodellen betegner arbeidet for å bygge opp en hensiktsmessig regional struktur for likestillingsintegrering. Pilarene er politisk forankring, økt likestillingskompetanse i forvaltningen, erfaringsdeling og regional samordning. Kommunestyrene på Agder har fått tilbud om en presentasjon av LIM-planen og dialog om hvordan man kan samarbeide om gjennomføringen. Nettverk for heltidskultur videreføres i 2016. Det legges vekt på å lære av erfaringer fra kommuner som har arbeidet godt med tematikken og å knytte an til Heltidserklæringen som KS og tre sentrale fagorganisasjoner har undertegnet.

Likestillingsalliansen er etablert og forankret i Regionplan Agder 2020 og i LIM-planen. Medlemmene er sentrale samfunnsaktører i regionen som vil ta en rolle i å videreutvikle satsingen på LIM. Alliansen skal sikre informasjonsdeling om relevante prosjekter og vil også initiere felles satsinger.

Standard for likestilt arbeidsliv

I 2016 starter fylkeskommunene et pilotprosjekt, hvor målet er å etablere en sertifiseringsordning for offentlige og private virksomheter som arbeider systematisk med likestilling og mangfold på arbeidsplassen. Dette er et svar på mål i Regionplan Agder 2020 om å utarbeide en felles strategi for likestilling i arbeidslivet, og vil også bidra til LIM-planens mål knyttet til arbeidsliv. Pilotprosjektet bygger på et forprosjekt som ble gjennomført i 2014, med FAFO som

forskningspartner, og med finansiering fra RFF Agder. Dette blir den viktigste satsingen som inkluderer privat sektor. Det er inngått en strategisk samarbeidsavtale med Næringsforeningen i Kristiansandsområdet.

Senter for likestilling og UiA

Senter for likestilling er en sentral aktør for likestilling på Agder. Senteret publiserte Regional Likestillingsmonitor for Agder 2011, og varsler en ny monitor i 2016. Senteret ble også tungt involvert i utarbeidelsen av LIM-planen, og er representert i Likestillingsalliansen. Integrering har fått et økende fokus for senteret, som samarbeider med Agderforskning om flere prosjekter knyttet til innvandrerkvinnens vei inn i arbeids- og samfunnsliv. UiA og Senter for likestilling arrangerer årlig den regionale Likestillingskonferansen i samarbeid med en rekke regionale aktører. Konferansen har blitt en årlig møteplass som bør videreføres.

Agder for alle

Agder for alle er et nettverk som arbeider for å utvikle Agder som en åpen, inkluderende og internasjonalt retta landsdel som fremmer interkulturell kompetanse og flerkulturelle ressurser. Nettverket har medlemmer fra over 30 ulike organisasjoner, først og fremst i offentlig og frivillig sektor. Det gjennomføres egne nettverkssamlinger som bidrar med faglig påfyll og erfaringsutveksling for deltakerne. Agder for alle arrangerer også Inspirasjonskilden 3-5 ganger i året.

4. Strategisk tilnærming

Det er av avgjørende strategisk betydning at regionen har en felles forståelse av utfordringsbildet, og at eierskapet forankres på politisk og administrativt ledernivå i alle kommuner, slik Agdermodellen legger opp til. Fylkeskommunene tar rollen som regional utviklingsaktør og pådriver, og har avsatt egne ressurser og kompetanse som skal fungere som en tilrettelegger.

Oxford Research identifiserer tre ulike kommunetyper i sin [rapport](#):

- Noen få kommuner har *en integrert tilnærming* til likestilling, hvor likestillingsperspektiver vurderes i et bredt spekter av saker, og det utvidete likestillingsbegrepet gjelder.
- Mange kommuner har fortsatt en *tradisjonell tilnærming*, hvor man utelukkende vurderer likestilling i kommunes arbeidsgiverrolle, eller til få begrensede felt.
- Noen kommuner er på vei fra en tradisjonell tilnærming til en integrert tilnærming. Disse betegnes som *hybridkommuner*.

I forbindelse med den store økningen av flyktninger i 2015, ser man at både kommuner og frivilligheten har spilt en stor rolle. IMDI sør forteller at kommunene på Agder har vist stort engasjement. Mange regionale aktører setter i gang ulike tiltak. Likestillingsalliansen kan bidra til å forsterke en delingskultur og oppnå gode resultater.

For å nå målene om økt likestilling ut fra et flerdimensjonalt likestillingsbegrep må man kunne måle effekten av arbeidet, og justere kursen ved behov. Oxford Research har utviklet et forslag til system for mål- og resultatstyring (MRS) som skal videreutvikles og integreres i Statistikkportalen for Agder.

5. Anbefalinger

- Sørlandsrådet tar en regional pådriverrolle for oppfølging av LIM planen.